MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr. 12

Warszawa, dn. 31 października 19[illegible]7 r.

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

2. POLITYKA ZAGRANICZNA ZSRR I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH.

POŻYCZKA POLSKA

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 26/X donosi, iż korespondent warszawski Bratin omawia warunki pożyczki amerykańskiej dla Polski, które w zakończeniu streszcza w następujący sposób: "Należy stwierdzić, że rząd polski podpisawszy porozumienie i zapłaciwszy ogromne procenty /wraz z kurtażem i innemi wydatkami 13%/, nie otrzymał ani pieniędzy, ani prawa do zarządzania niemi. Cała pożyczka znajduje się w dyspozycji amerykańskiego dyktatora finansowego. Narzucenie Polsce systemu złotego, oddanie ceł i dróg żelaznych, zwiększenie opodatkowania, podporządkowania wszelkich dziedzin systemu gospodarczego interesom banków zagranicznych - oto warunki, które postawili i przeprowadzili amerykańscy Shaylocky. Nie trzeba nawet przypominać, że stabilizacyjny plan wywrze ogromny wpływ na wewnętrzną i zagraniczną politykę Polski.

IBIDEM z dn. 25/X podaje, że sens warunków amerykańskiej pożyczki dla Polski polega na wprowadzeniu kontroli finansowej ze strony banków amerykańskich i wyposażenie kontrolera w takie same kompetencje w sprawie gospodarki polskiej, jakie posiada rząd, oraz na stworzeniu arbitrażu zagranicznego między kontrolerem amerykańskim a rządem polskim. Część pożyczki, przeznaczona na cele produkcyjne użyta zostanie na potrzeby rolnictwa. Wzmacnia to, zdaniem pisma, ziemiański odłam burżuazji polskiej. Agraryzacja Polski odegra wielką rolę w stosunkach polsko-niemieckich. Pożyczka amerykańska będzie ułatwiać wzmożenie eksportu przemysłowego Niemiec do Polski. Jednakże autor przewiduje napływ kapitałów zagranicznych i do przemysłu polskiego, co postawi przed nim zadanie poszukiwania rynków zbytu. Te dążenia będą parły Polskę ku zbliżeniu z ZSRR. Autor uważa, że kapitał amerykański zainteresowany jest w pacyfikacji polityki zagranicznej Polski i w zbliżeniu polsko-sowieckiem. W ten sposób udzielenie Polsce pożyczki przez Amerykę i wynikające stąd konsekwencje, są przeciwwagą angielskich planów agresywnych, w których panuje nadzieja, że uda się wyzyskać Polskę jako bramę wypadową przeciwko związkowi sowieckiemu.

"PRAWDA" z dn. 26/X w artykule "Pod żelazną stopą bankierów amerykańskich" przedstawia w ciemnych barwach warunki pożyczki amerykańskiej dla Polski i wyraża przekonanie, że klasa robotnicza Polski nie przyjmie spokojnie ciężarów, wynikających dla niej z pożyczki.

POLSKA-LITWA-ZSRR

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 25/X nawiązując do skarg Litwy na Polskę, wniesionych ostatnio dwukrotnie do Ligi Narodów stwierdza, że co raz częściej przedostają się do prasy groźne wiadomości o pewnych przygotowaniach Polski, zwróconych przeciwko niezależności Litwy. Konflikt polsko-litewski znów się zaostrzył. Zaostrzenie to wzmocniło te elementy polskich sfer rządzących, które nie wyrzekły się swych planów podboju Litwy drogą przyłączenia jej w tej czy innej formie do Polski. Pożyczka amerykańska, przeznaczona po za stabilizacją waluty na cele agrarne wzmacnia polityczne wpływy kapitału agrarnego. Przyłączenie do Polski rolniczej Litwy staje się w ten sposób częścią planu agraryzacji Polski. Pozycja Francji i Anglji w tym konflikcie nie budzi wątpliwości co do tego, że konflikt polsko-litewski będzie wyzyskiwany dla nowej

presji na Litwę i uzyskania od niej ustępstw. Taka gra wobec agresywnych planów ziemian polskich może przejawiać się w formie starcia wojennego, które nie tylko wysunie zagadnienie niezależności Litwy, lecz również sprawę naruszenia pokoju na wschodzie Europy.

My już zawczasu - pisze "Izwiestja" - sygnalizujemy to niebezpieczeństwo i wzywamy do czujności wobec niego. Nigdyśmy nie zapominali i nie zapominamy, że wzajemne stosunki polityczne na wschodzie Europy przedstawiają się jako kompleks spraw, którego równowaga jest niezwykle chwiejna. Naruszenie tej równowagi w jednej części, w sposób nieunikniony pociąga za sobą wstrząs całości.

ESTONJA - ZSRR

IBIDEM donosi na podstawie informacji ajencji "TASS" z Rewla o wywiadzie, udzielonym prasie estońskiej przez ministra spraw wewnętrznych Estonji w sprawie działalności monarchistów. Minister oświadczył, że rząd estoński nie będzie tolerował wystąpień prowokacyjnych, które mogą pociągnąć za sobą trudności w polityce zagranicznej Estonji. "Pewalecht" wyjaśnia, że niedawno odbyła się konferencja monarchistów państw Baltyckich w Rydze, na której omawiano sprawę oderwania Ukrainy od ZSRR i wciągnięcia do walki z Rosją sowiecką powstańców karelskich.

FRANCJA - ZSRR

IBIDEM z dn. 25/X podaje, że francuska prasa prawicowa rozpoczęła już kampanję przeciwko nowemu przedstawicielowi ZSRR w Paryżu p.Dowgalewskiemu. Świadczy to, zdaniem autora artykułu, że kampanja, przeprowadzona przeciwko p.Rakowskiemu nie miała na celu jego osoby, lecz dążyła do wywołania zerwania stosunków między ZSRR a Francją.

PERSJA - ZSRR

IBIDEM z dn. 26/X donosi na podstawie informacji "TASS" z Teheranu, że dnia 23 b.m. parlament perski ratyfikował 79 głosami przy 10 wstrzymujących się od głosowania, porozumienie celne sowiecko-perskie i porozumienie w sprawie rybołówstwa na morzu Kaspijskim.

JAPONJA - ZSRR

IBIDEM donosi na podstawie informacji "TASS" z Tokjo, że w związku z przybyciem do Japonji sowieckiej delegacji gospodarczej Dalekiego Wschodu, oraz wyjazdu znanego przemysłowca japońskiego p.Kuhara i wice hrabiego Goto do ZSRR, nacjonalistyczna "Nici-Nici" pisze, że pomimo trudności politycznych i finansowych związek sowiecki osiągnął znaczną stabilizację. Pokojowe tendencje rządu sowieckiego i jego dążenie do uprzemysłowienia kraju stwarzają świetne widoki przyjaźni sowiecko-japońskiej.

SYTUACJA POLITYCZNA W ZSRR

IBIDEM z dn. 26/X podaje mowę prokuratora i obrońcy w procesie szpiegów angielskich. Prokurator uważa Anglję za głównego oskarżonego i szeroko rozwodzi się na temat stosunków angielsko-sowieckich. Jako kierownika akcji szpiegowskiej prokurator wymienia angielskiego kpt.Reilly, który przed wyjazdem do ZSRR miał konferencję z członkiem rządu angielskiego. Prokurator zarzuca również przedstawicielom dyplomatycznym Anglji w ZSRR, że byli oni organizatorami akcji szpiegowskiej i terorystycznej na terenie związku sowieckiego.

"PRAWDA" z dn. 25/X donosi o wyroku śmierci, wydanym na Władysława i Cyryla Prowe oraz Korepanowa, oskarżonych o szpiegostwo na rzecz Anglji.

3. ŻYCIE PARTYJNE.

STOSUNKI W SOWIECKIEJ PARTJI KOMUNISTYCZNEJ

"PRAWDA" z dn. 25/X omawia w artykule wstępnym wyniki zjednoczonego plenum komitetu centralnego i centralnej komisji kontrolującej sowieckiej partji komunistycznej. Pismo zaznacza, że plenum to ustaliło kierunek polityki komitetu centralnego partji przed przyszłym zjazdem partji oraz podczas tego zjazdu, rozstrzygnęło zasadnicze kwestje polityczne oraz "postawiło na ostrzu bolszewickim" zagadnienie walki z opozycją w partji. Plenum zmuszone było do zwrócenia się przeciwko czynnikom przeciwpartyjnym w partji oraz przeciwko zbankrutowanym "wodzom" opozycji. Artykuł broni decyzji plenum o wykluczeniu p.p.Trockiego i Zinowjewa z komitetu centralnego partji, oświadczając, że przeszłość rewolucyjna tych działaczów nie ma żadnego znaczenia w porównaniu ze sprawą jedności partyjnej i nienaruszalności dyktatury proletarjatu. Wykluczenie p.p.Trockiego i Zinowjewa z komitetu centralnego nazywa pismo ostatnim ostrzeżeniem pod adresem opozycji.

IBIDEM ogłasza uchwałę zjednoczonego plenum K.C. i C.K.K. sowieckiej partji komunistycznej w sprawach gospodarczych, społecznych i partyjnych. Pierwsza część tych uchwał zawiera dyrektywy plenum, udzielone rządowi ZSRR w sprawie ustalenia planu sowieckiej gospodarki ludowej na przeciąg najbliższych lat pięciu. W dyrektywach tych uznaje plenum, że największą trudnością dla sowieckiej polityki gospodarczej jest zachowanie równowagi pomiędzy interesami przemysłu a ludności wiejskiej. Polityka sowiecka dążyć powinna do industrjalizacji państwa oraz zmniejszenia kosztów produkcji w przemyśle, do rozwoju linji komunikacyjnych, racjonalizacji rynku handlowego i walki z obniżaniem się wartości nabywczej waluty sowieckiej. Dyrektywy w sprawie polityki partji w stosunku do wsi sowieckiej zawierają uznanie dotychczasowemu kierunkowi rządu ZSRR oraz wskazują na konieczność ścisłego dostosowania się do wskazówek "manifestu" ostatniej sesji C.K.W. sowietów ZSRR. Uchwały w sprawach partyjnych zezwalają na prowadzenie dyskusji w sprawach polityki partyjnej w ciągu listopada r.b. czyli przed zwołaniem zjazdu partji, pod tym jednak warunkiem, że dyskusja ta prowadzona będzie na łamach dodatku specjalnego do pisma "Prawda" oraz nie będzie przekraczała granic dyscypliny partyjnej. Nareszcie, wśród uchwał plenum znajduje się uchwała o wykluczeniu p.p.Trockiego i Zinowjewa z komitetu centralnego partji.

IBIDEM z dn. 26/X ogłasza artykuł wstępny, zwrócony przeciwko opozycji "trockistów" w sprawie stosunku "trockistów" do uchwały C.K.W. sowietów o wprowadzeniu 7-godzinnego dnia pracy w przemyśle sowieckim. Broniąc decyzji tej z punktu widzenia zasadniczego i twierdząc, że decyzja ta jest wielkim krokiem w kierunku polepszenia warunków bytu i pracy robotników sowieckich, zwraca się pismo w ostrych wyrazach ~~mpm~~ przeciwko opozycji za jej głosowanie podczas obrad plenum K.C. i C.K.K. sowieckiej partji komunistycznej, kiedy to opozycja głosowała przeciwko stwierdzeniu uchwały C.K.W. sowietów o wprowadzeniu 7-godzinnego dnia pracy. Czyniąc porównanie pomiędzy stanowiskiem większości rządowej, która dąży do ulżenia doli klasy robotniczej w ZSRR oraz stanowiskiem opozycji, która zwraca się przeciwko 7-godzinnemu dniu pracy, pismo oświadcza, że fakt ten wystarczy dla oceny sytuacji.

IBIDEM ogłasza uchwały kilku dzielnicowych organizacyj partyjnych w Leningradzie i Moskwie w sprawie wykluczenia p.p.Trockiego i Zinowjewa z K.C. partji. Uchwała plenum komitetu dzielnicowego "Krasnaja Presnia" w Moskwie żąda wykluczenia autorów deklaracji "piętnastu" p.p.Sapronowa i Siemionowa z partji oraz domaga się od K.C. partji bezwzględnej walki z opozycją "trockistów". Plenum Zamoskworeckiego

komitetu dzielnicowego partji zamieszcza w uchwale swej identyczne żądania. Uchwała plenum organizacji partyjnej fabryki "Russkij Diesel" w Leningradzie zawiera żądanie wykluczenia p.p.Trockiego i Zinowjewa z partji. Inne uchwały organizacyj partyjnych, ogłoszone w "Prawdzie" zawierają uznanie dla decyzji o wykluczeniu p.p.Trockiego i Zinowjewa z K.C. partji oraz potępienie akcji opozycyjnej "trockistów".

IBIDEM z dn. 25/X ogłasza szereg listów otwartych do partji podpisanych przez byłych członków opozycji, którzy zrzekają się obecnie wspólności z opozycją. List niejakiego Marczenko zawiera, między innemi, oświadczenie, że opozycja dąży do utworzenia swych tajnych organizacyj w szeregach armji czerwonej.

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 27/X ogłasza uchwały "aktywów partyjnych" w Moskwie i Leningradzie w sprawie sytuacji wewnętrzno-partyjnej. Uchwała aktywu moskiewskiego powzięta została po wysłuchaniu przemówienia członka C.K. partji p.Mołotowa. Uchwała zawiera całkowite uznanie dla polityki większości rządowej partji oraz potępienie p.p.Kamieniewa i Zinowjewa, których uchwała oskarża wraz z p.Trockim o sympatje mieńszewickie.

Uchwała aktywu leningradzkiego powzięta została po przemówieniu p.Bucharyna i jest identyczną z uchwałą "aktywu" moskiewskiego. Pismo donosi, że podczas dyskusji nad przemówieniem p.Bucharyna reprezentanci opozycji p.p.Bakajew i Jewdokimow i inni usiłowali przemówić w obronie opozycji, zostali jednak zmuszeni do przerwania swych przemówień.

IBIDEM ogłasza artykuł zawierający komentarze do powyższych uchwał "aktywów" leningradzkiego i moskiewskiego sowieckiej partji komunistycznej. Artykuł wskazuje na poważną sytucję, istniejącą w partji komunistycznej w związku ze zwołaniem zjazdu partyjnego, oraz na cierpliwość większości partyjnej, która wahała się dotychczas z wykluczeniem opozycjonistów z partji. Przywódcy opozycji nie zaniechali jednak walki i prowadzą nadal pracę nad utworzeniem drugiej partji "trockistów". Partja komunistyczna nie może do tego dopuścić. Jedność partji będzie obroniona, nieliczni zaś członkowie ugrupowań opozycyjnych wyrzuceni będą z szeregów partji.

4. SPRAWY NARODOWOSCIOWE.

FORMOWANIE ODDZIAŁOW WOJSKOWYCH W TADŻYKISTANIE

"PRAWDA" z dn. 26/X donosi z Diuszambe, że w całym Tadżykistanie rozpoczął się pobór do oddziałów narodowych armji czerwonej. W związku z inowacją, jaka została wprowadzona przez główny sztab armji czerwonej ZSRR w sprawie kompletowania oddziałów narodowych, tymczasowo do oddziałów tadżykistańskich przyjmują się jedynie ochotnicy. Obowiązkowo powinni się stawić członkowie partji komunistycznej oraz związków młodzieży komunistycznej. W ciągu kilku dni pobór dał 600 ludzi.

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

NOWE KOPALNIE WĘGLA NA URALU

"PRAWDA" z dn. 25/X podaje wiadomość o wykryciu obfitych pokładów węgla kamiennego na Uralu. Ekspertyza naukowa przeprowadzona została na miejscu przez prof.Palczyckiego, który oświadczył w wywiadzie udzielonym korespondentowi "Prawdy", że trafiono rzeczywiście na bardzo znaczne pokłady węglowe, znajdujące się o 1,5 mtr. pod powierzchnią ziemi. Wykryty węgiel należy do najlepszych gatunków i,

zdaniem prof.Palczyckiego, przemysł sowiecki zaopatrzony będzie w najbliższym czasie w ten niezbędny surowiec. Studja przygotowawcze nad organizacją eksploatacji wykrytych pokładów prowadzone są nadal.

FABRYKA WAGONOW NA URALU

IBIDEM donosi z Leningradu, że rada techniczna państwowego instytutu technicznego ZSRR uchwaliła budowę fabryki wagonów w Niżnim Tagilu na Uralu. Fabryka będzie wyrabiała wszystkie części wagonów i prace w niej oparte będąx/na systemie "fordzizmu". Produkcja fabryki obliczona jest na 5 wagonów towarowych rocznie. Budowa fabryki trwać będzie 3 lata - rozpocznie się zaś na wiosnę roku 1928.

SYTUACJA APROWIZACYJNA W ZSRR

"POSLEDNIJA NOWOSTI" z dn. 24/10 /Paryż, kierunek republikańsko-demokratyczny pod redakcją p.Milukowa/ omawia w artykule wstępnym sytuację aprowizacyjną w ZSRR i brak towarów spożywczych, który ujawnił się na rynku rosyjskim w przededniu obchodu 10-tej rocznicy rewolucji październikowej. Zdaniem pisma, zjawisko to posiada głębsze przyczyny. Oczywiście pewne znaczenie posiadać może panika, wywołana wśród ludności włościańskiej przez wojownicze przemówienia dygnitarzy sowieckich i artykuły prasy sowieckiej, zawierające alarmy wojenne. Pismo sądzi jednak, że właściwym powodem trudności aprowizacyjnych i braku towarów jest powolne tempo rozwoju sowieckiej gospodarki rolnej.

6. POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

KONSERWATORJUM ROBOTNICZE

"PRAWDA" z dn. 25/10 donosi z Kijowa, iż w mieście tem organizuje się pierwsze na Ukrainie konserwatorjum robotnicze dla przygotowania wokalnych i instrumentalnych pracowników sztuki wśród robotników ukraińskich. Kurs konserwatorjum obliczony jest na 2 lata. Konserwatorjum zostaje zorganizowane z inicjatywy robotników sztuki poligraficznej i będzie drugim z kolei w ZSRR.

POLITYKA ZAWODOWA W ZSRR

"GUDOK" z dn. 21/10 omawia w artykule wstępnym wyniki plenum centralnej rady sowieckich związków zawodowych w Moskwie. Pismo stwierdza, że plenum to skonstatowało wzrost poziomu zarobków robotników sowieckich o 11,7% w ciągu ubiegłego roku, poświęciło wielką uwagę kwestjom ochrony pracy i walce z bezrobociem. Pismo polemizuje również z opozycją sowieckich związków zawodowych oświadczając, że opozycja ta nie zdoła wnieść dezorganizacji w życie sowieckiego ruchu zawodowego.

8. STOSUNEK EMIGRACJI DO ZSRR

NOWE PISMO ROSYJSKIE NA EMIGRACJI

W Berlinie ukazał się pierwszy numer nowego rosyjskiego miesięcznika politycznego "Russkij Kołokoł", redagowanego przez prof.Iljina. Współpracownicy pisma, p.p.Szmielow, Lwow, Oldenburg, Bunge i inni należą do ugrupowania p.Struwego.

"RUSSKIJ KOŁOKOŁ" z miesiąca października 1927 roku podaje w artykule redakcyjnym swój program polityczny. Pismo nawołuje inteli-

x/ 5 tysięcy.

gencję rosyjską do odczucia ideału Rosji, jako wielkiego narodowego mocarstwa chrześcijańskiego oraz do wykucia nowych sił moralnych, niezbędnych dla obrony tego ideału i obalenia rządu sowieckiego.

ECHA REWELACJI P.P.BURCEWA I SZULGINA

"ILLUSTRIROWANNAJA ROSSIJA" z dn. 22/10 /Paryż, pismo bezpartyjne/ogłasza wywiad z gen.Wranglem w sprawie rewelacji p.p.Burcewa i Szulgina oraz ogólnej sytuacji politycznej w problemacie rosyjskim. Gen.Wrangiel oświadczył, że prowokacja polityczna stosowana była nie raz w dziejach ludzkości, nigdy jednak nie osiągała tak potwornych a doskonałych form, jak obecnie, kiedy stosowana jest przez GPU sowieckie. Walka z tą prowokacją jest rzeczą konieczna, należy ją jednak połączyć z walką z temi kierunkami rosyjskiej myśli politycznej na emigracji, które odradzają emigracji rosyjskiej czynną walkę przeciwko rządowi sowieckiemu. Prowadzenie pewnej akcji politycznej na terenie ZSRR uważa gen.Wrangiel za rzecz konieczną i pożyteczną. Wyzwolenie Rosji powinno być wynikiem pracy i ofiarności samych rosjan. Przechodząc do sytuacji politycznej w ZSRR, gen.Wrangiel oświadczył, że proces dziejowy zbliża chwilę wyzwolenia narodu rosyjskiego. W możliwość zjednoczenia całej emigracji dookoła jakiegokolwiek programu politycznego gen.Wrangiel nie wierzy, sądząc, że zjednoczenie to nastąpić może na tle stosunku do jakichkolwiek faktów. Mówiąc o sobie oraz o rosyjskich związkach wojskowych na emigracji, gen. Wrangiel oświadczył, że wbrew wszelkim trudnościom ufny jest w lepszą przyszłość.

STOSUNEK DO RUCHU EURAZYJSKIEGO

"RUSSKOJE WREMIA" z dn. 26/10 /Paryż, kierunek liberalny/ zamieszcza p.Miedwiediewa, zwrócony przeciwko pismu tallińskiemu "Razswiet" oraz ideologji eurazyjskiej pewnej części emigracji rosyjskiej. Autor artykułu twierdzi, że pomiędzy komunizmem a eurazjanizmem niema żadnej różnicy oraz że zwolennicy ruchu eurazyjskiego usiłują zastąpić partję komunistyczną i ponownie podporządkować naród rosyjski swojej dyktaturze. Organizacja eurazyjska na emigracji jest, zdaniem autora artykułu, filją GPU sowieckiego, która usiłuje zgnębić i zniszczyć rosyjski ruch narodowy. Wobec tego nawołuje autor artykułu emigrację narodową do bezwzględnej walki z ruchem eurazyjskim.

9. SPRAWY KOSCIELNE

KOSCIŁ A SOWIETY

"WOZROŻDENJE" z dn. 26/10 omawia w artykule wstępnym zmianę polityki Watykanu w stosunku do ZSRR. Powołując się na prasę katolicką, pismo zaznacza, że Ojciec Św. uznał bolszewizm głównym wrogiem świata chrześcijańskiego. W imieniu emigracji rosyjskiej wita pismo z zadowoleniem to stanowisko Watykanu, oświadczając jednocześnie, że prawosławni rosjanie oczekują od Watykanu również zmiany jego stosunku do sytuacji cerkiewnej w Rosji sowieckiej.